

TECHNOLÓGIE, HUMANITA A KREATIVITA V KNIŽNICIACH SLOVENSKA

Ing. Eva Kalužáková; eva.kaluzakova@cvtisr.sk; (Fablab, Centrum vedecko-technických informácií SR)
Ing. Jozef Vaško; jozef.vasko@cvtisr.sk; (Fablab, Centrum vedecko-technických informácií SR)

Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) realizuje prostredníctvom svojej kreatívnej dielne Fablab viaceré vzdelávacie, ale zároveň kreatívne a inovatívne aktivity. Tak deti, ako aj dospelí či zamestnanci knižníc sa na základe vlastnej skúsenosti presvedčia, že aj oni sú schopní „potykať si“ s novými technológiami a môžu rozvíjať zručnosti potrebné v súčasnej spoločnosti. Za kreatívnu dielňu Fablab, CVTI SR približuje aktivity Eva Kalužáková z CVTI SR.

Zámerom našich workshopov nie je len získanie nových digitálnych, kreatívnych alebo manuálnych zručností či priblížiť deťom moderné technológie. Do kultúrneho prostredia knižnice máme záujem pritiahnúť aj tie deti, ktoré ešte neboli v knižnici. Prípadne opäť prilákať tie, ktoré na 2.stupni základných škôl prestali chodiť do knižnice. V súčasnom období, v ére Industry 4.0, má dochádzať k väčšiemu prepojeniu formálneho učenia s neformálnym. Tieto formy vzdelávania si navzájom nekonkurujú. Vzájomne si napomáhajú k plnohodnotnému rozvoju osobnosti človeka.

<http://doi.org/10.52036/1335793X.2022.SC.51-56>

Čo to je humanita, ľudskosť? Koľkokrát za týždeň, mesiac alebo rok sa nad ňou zamyslíme ...? Ako ju vnímajú deti? Odovzdávame ju svojim prístupom nášmu okoliu alebo prejavom ľudskosti v nás bránime? Vhodným spôsobom výchovy je aj v tomto smere príklad. Podobne je to aj v prípade našich workshopov v knižniciach. Pri každej návšteve detí odovzdávame aj kúsok našej ľudskosti.

Rutger Bregman vo svojej knihe Ľudskosť: Optimistická história človeka ponúka nový pohľad na uplynulých 200 000 rokov ľudských dejín. Snaží sa dokázať, že sme od prírody privetiví. Že sme zameraní viac na spoluprácu, ako na konkurenciu. A že sme náchylní si navzájom skôr dôverovať než neveriť. Ako uvádza jedna z recenzií knihy na stránke kníhkupectva: „Táto úžasná kniha zmení spôsob, akým vidíte svet a svojich ľudských druhov. ...“ [1]

Nikdy sme nepotrebovali rozvíjať a prejavovať svoju ľudskosť a empatiu viac, ako v náročných skúškach tejto doby. V dobe, ktorá prináša toľko frustrácií. Tieto pocity sa nevyhýbajú ani deťom či seniorom. A práve tu vzniká aj otázka: „Koľkí z Vás veria, že v ľuďoch je ešte privetivosť a altruizmus? My veríme, že v deťoch je určite a snažíme sa ju rozvíjať.

HUMANITA A ROBOTIKA. AKO SPOLU SÚVISIA NA WORKSHOPOCH V KNIŽNICI?

Na workshopoch s Ozobotmi, Mbotmi a Kitronik move mini (zjednodušene microbit autíčko) sa deti od deväť rokov pýtajú: „Čo je to robot? Poznáte nejaké roboty? Sú roboty dôležité? A prečo?“

Po odpovediach detí im na príklade kuchynského robota vysvetlíme, prečo kuchynský robot nie je robot, hoci ho tak nazývame. Vysvetlíme si, čo musí mať každý robot. Spomenieme, že jednou z podstatných častí robotov sú senzory, ktoré tie bežne používané kuchynské roboty nemajú.

Pôvod vzniku slova robot, je známy možno starším, ale deti historickú súvislosť nepoznajú.

Slovo robota (práca) bolo známe už v 17. storočí, vo význame otrocká práca poddaných. Mierne pozmenené ho v roku 1921 prvýkrát vo význame stroj použil český spisovateľ Karel Čapek v dráme R.U.R. Slovo mu poradil jeho brat Josef Čapek, keď sa s ním Karel rozprával o tom, ako umelú bytosť pomenovať. Pôvodne zamýšľaný „labor“ znel autorovi príliš „papierovo“. Josef Čapek podľa bratovho svedectva navrhol slovo robot „so štetcom v ústach“ a maľoval ďalej. Tak vzniklo jedno zo svetovo najznámejších slov. [2]

Autentickosť podporíme aj fotografiou pamätnej tabule na dome v Trenčianskych Tepliciach, kde žil otec bratov Čapkovcov a kde boli na návšteve. Rozprávame sa aj priamo o Čapkovom diele RUR, o skratke RUR. V množnom čísle vyjadrené ako Rozumoví Univerzálni Robot(i).

Asi by mnohí z nás nedokázali prerozprávať tento príbeh tak, ako deväťročné dievčatko z nášho workshopu. Na naše veľké prekvapenie nám celý obsah diela detailne zreprodukovalo. Keď sme sa spýtali odkiaľ to vie, odpovedala, že od otecka.

Ďalším literárnym dielom, ktorým prepájame robotiku s knihami, s knižnicou a humanitou je dielo Isaaca Asimova. Ten svoje poviedky o robotoch vydal v zbierke I, Robot (v slovenčine Ja, Robot) (1950) [3] V tejto poviedke Asimov zadefinoval tri zákony robotiky, ktoré majú slúžiť na ochranu ľudí pred robotmi. Spolu s deťmi a nápomocnými otázkami sa snažíme tieto zákony zadefinovať. Prvý z nich znie: „Robot nesmie ublížiť človeku ani svojou nečinnosťou dopustiť, aby sa mu ublížilo.“ Druhý: „Robot musí poslúchnuť človeka s výnimkou prípadov, keď by to bolo v rozpore s Prvým zákonom.“ No a tretí hovorí: „Robot musí chrániť vlastnú existenciu, pokiaľ takáto ochrana nie je v rozpore s Prvým alebo Druhým zákonom.“

Ani my lektori a ani deti sa nepýtajú „Čo sa však stane, ak robot začne spochybňovať svojho stvoriteľa?“ Dostali sme však otázku, že ak dron má všetky prvky robota, prečo sa používa vo vojne proti iným ľuďom. Prečo ľudia vymýšľajú robotické zbrane proti iným ľuďom?... Čo by malo urobiť autonómne auto, keď mu náhle vbehne nepozorný človek do jazdnej dráhy a už nedokáže zabrzdiť? ...

Naše ďakujem patrí v rámci vzdelávania detí aj Ing. Richardovi Baloghovi, PhD., z Oddelenia aplikovanej elektroniky a mikropočítačov na Fakulte elektrotechniky a informatiky STU v Bratislave. Jednak za možnosť zúčastniť sa jeho vzdelávacích workshopov a tiež príležitosť spolupracovať s ním na workshopoch realizovaných prostredníctvom nadnárodného projektu RoCoop. [4]

CVTI SR aktívne spolupracuje s knižnicami v oblasti rozvoja ich služieb, ale aj vzdelávania zamestnancov knižníc. Komplexne tieto aktivity zastrešuje konzorcium Knižnice pre Slovensko (KPS). Pri stretnutiach s knižnicami, ktoré ešte nie sú zapojené do konzorcia KPS sa stretávame s otázkou, prečo robiť workshopy s robotmi alebo inými technológiami v knižnici.

Pri rozhovoroch nám knihovníci potvrdia, že deti chodia často do knižnice s pani učiteľkami po 4. triedu základnej školy. Potom nastáva zlom a deti už nevidia dôvod na návštevu knižnice. Už to nie je „cool“.

Potvrdzujú to aj deti, napríklad pri rozhovoroch pri vypaľovaní do dreva alebo aj pri vypisovaní dotazníkov. Nabádame ich k úprimnosti. Hoci pani učiteľky niekedy deti navedú, že to nie je vhodné uviesť.

Prítomné knihovníčky, ktoré s nami už absolvovali workshop, však naopak povedia, že deti majú právo vyjadriť aj tento názor a je potrebné sa s nimi o tom rozprávať. Ukázať im zaujímavé knihy, o ktorých ani netušia.

Kouč nesmie klientovi ukázať čo má robiť. Napriek tomu som sa pri školení koučingu pýtala svojej lektorky na analogický príklad: „Keď niekto nikdy nevidel červenú farbu, bude ju bez upozornenia niekoho iného hľadať? Keď nevie čo má hľadať?

Rovnako je to aj z deťmi, ktoré od 5. triedy nemajú prehľad o knihách, ktoré by ich mohli zaujať. A do dotazníka píšú: „Neviem čo by som mal čítať?“ Kto im poradí zaujímavé knihy práve pre nich? A kedy?

OZOBOTI – ÚŽASNÉ FAREBNÉ PROGRAMOVANIE PRE DETI OD 6 ROKOV

Ozobot je miniatúrny, zábavný a ľahko programovateľný robot s takmer neobmedzenými možnosťami. Rozvíja kreativitu, logické myslenie a zároveň učí základy programovania.

Robot využíva blokové programovanie v jednoduchom editore OzoBlockly alebo farebné Ozokódy. Pre prvé programovanie Ozobotov nie sú potrebné žiadne počítače. Stačí aj obyčajný papier, na ktorý je možné pre robota kresliť farebné dráhy, po ktorých sa prechádza. Z workshopu pre deti 3. ročníka ZŠ: „Aj napriek tomu, že deti prácu s ozobotmi absolvovali už vo svojej škole, lektori ich dokázali zaujať natoľko, že z knižnice nechceli odísť a prisľúbili nám, že sa rady vrátia. Oceňujem najmä kreatívnu časť, v ktorej mali deti vymyslieť vlastný príbeh a podľa neho mali určiť dráhu a pohyby ozobota pomocou farebného programovania. Nakreslili úžasné príbehy o Červenej čiapočke, Troch prasiatkach, O kozliatkach... Zaujímavý by bol aj opačný postup. Podľa predčítaného textu ilustrovať príbeh a určiť pohyby ozobota. Prípadne by bolo zaujímavé vytvoriť vlastný záver príbehu a tomu prispôbiť pohyby ozobota a ilustrácie.“

„Workshop hodnotím pozitívne. Ďakujeme.“ hodnotí Zuzana Kopecká z Krajskej knižnice Karola Kmeťku v Nitre.

Ozobot zaujal deti, ale aj seniorov zo vzdelávacieho programu Starajme sa o pamäť, nielen v Nitre, ale aj

v Trnave. Aj pre tých skôr narodených môže byť Ozobot vhodné zariadenie na tréning pozornosti, presnosti či jemnej motoriky.

Momentálne sa ozoboti nedajú kúpiť kvôli čipovej kríze. My si ich na workshopy po slovenských knižniciach požičiame z občianskeho združenia Aj Ty v IT. Tá, až neskutočná radosť detí pri práci s týmito malými robotmi, sa nedá ani popísať. Na jarnom dennom tábore s nimi pracovalo šesťročné dievčatko, ale aj 14. – 16. roční študenti, ktorí už mali skúsenosti aj so zložitejšími programovacími jazykmi.

Veľmi dôležité sú pre nás príjemné emócie počas workshopu. Metodické listy pre prácu s Ozobotom sme si prispôbili tak, aby sme zabavili rýchlejších, kým spokojne a nepozorovane dokončíme zadané úlohy s pomalšími deťmi. Každé dieťa odchádza s pocitom, že to dokáže, ale aj s tým, že je pre nás dôležité. Rešpektujeme tempo každého dieťaťa. Práve preto pracujeme systémom dvoch lektorov.

S príchodom ukrajinských detí zapájame do práce s deťmi aj doprevádzajúcich pedagógov. Konkrétne do úlohy pomocných lektorov, a to buď pre deti, ktoré prišli len teraz z Ukrajiny alebo najslabšie deti v skupine.

Z priestorových limitov slovenských knižníc, ale aj z dôvodu počtu materiálového vybavenia, delíme deti jednej triedy na dve skupiny. V každej skupine je jeden lektor z Fablabu, a ako druhého zapájame lektora – knihovníka z danej knižnice. Získa tak praktické skúsenosti s prácou s deťmi či seniormi.

DOTAZNÍKY

Naším primárnym cieľom nie je získavať z dotazníkov štatistické údaje. Napríklad o tom, koľko percent detí chodí do knižnice, prečo nerady čítajú knihy a iné údaje.

Z rozhovorov s deťmi vieme, že deti všeobecne nerady vyplňajú dotazníky a robia to iba z povinnosti. Vyplnením nášho dotazníka majú deti, ale aj dospelí možnosť dozvedieť sa niečo o sebe, o svojich prioritách, hodnotách. Preto im už počas workshopu vysvetľujeme, prečo ich prosíme o vyplnenie dotazníka. Ide o ich anonymné ohodnotenie workshopu, ale aj akési zadostučinenie pre nás lektorov za čas, ktorý sme im venovali. A to nielen vtedy, ak boli s workshopom spokojní.

Zdôrazňujeme, že deti majú právo na svoj názor. Rovnako právo, do dotazníka nenapísať nič, ak to tak cítia. Podobne aj právo povedať nesprávnu odpoveď, urobiť chybu. Ak to neurobili len z lenivosti alebo naschvál.

Pri vyplňaní dotazníka niektoré deti aj nahlas komentujú, čo píšu či to, prečo to píšu. Keďže z viacerých prečítaných dotazníkov už vieme, že mnoho detí podčiarkne – neviem čo mám čítať – tak sa ich pýtame na ich záujmy. Rozprávame sa o tom, aké knihy by si našli v knižnici. Napríklad aj v takomto prípade: „Ja som volejbalistka. Nevie, prečo by som chodila do knižnice. Nevie, čo by som čítala.“

Naším hlavným zámerom je, aby sa deti zastavili a zamysleli sa nad otázkami v predloženom dotazníku.

Prvou otázkou je: Tvoje indiánske meno? (jedno alebo viacslovné označenie, ktoré vyjadruje tvoje vlastnosti, schopnosti alebo prania).

Vysvetlíme, že deti prosíme o pravdivé odpovede. Že sa nemusia nikde v dotazníku podpísať. Že náš workshop sa volá Rozvíjame kreativitu a tvorivosť a môže mať rôzne formy: napríklad aj farebné programovanie a vytvorenie vlastného príbehu pre Ozobota, vypaľovanie do dreva alebo vytvorenie si indiánskeho mena. Rozprávame im skutočný príbeh z rozhlasového vysielania, kde uchádzačka výberového konania o dobre

platené miesto neuspela v poslednej otázke: „Aké by bolo Tvoje indiánske meno?“ Vysvetľujeme im, aké je dôležité mať všeobecný prehľad. A ten je možné získať aj požičiavaním si kníh z knižnice. Vznikajú aj krásne tvorivé odpovede, ako napríklad: „Ukecaný típek, „Škrabotajka (pretože škrabem)“ alebo „Basketbalová dáma“.

JE DÔLEŽITÉ, ABY DETI ČÍTALI KNIHY, KTORÉ SÚ VHODNÉ ICH ČITATEĽSKEJ ÚROVNI

Otázky: „Kniha, ktorá je Tvoja najobľúbenejšia?“ a „Prečo je práve táto kniha pre Teba najobľúbenejšia?“ prinášajú zaujímavé, a aj neočakávané odpovede detí, ktoré si inak pedagóg nemusí všimnúť.

Pre doplnenie uvedieme, že zatiaľ máme získané údaje od detí z Trnavy, Bratislavy, z Levoče, z Kremnice a Zvolena, zo štátnych, súkromných, cirkevných, ale aj špeciálnych škôl.

Príklad: Odpoveď dvoch detí z tej istej triedy, 4. trieda ZŠ, 10 rokov, chlapci. Mesto zámerne neuvedieme.

1. dieťa

Kniha, ktorá je Tvoja najobľúbenejšia: „Kronika nacizmu (fašizmu)“

Prečo je práve táto kniha Tvoja najobľúbenejšia: „Ponúka zaujímavé informácie.“

Ďalšie jeho odpovede v dotazníku: „Ja nečítam, nechce sa mi, nechodím do knižnice, dostávam knihy.“

2. dieťa

Kniha, ktorá je Tvoja najobľúbenejšia: „Víťazstvá a prehry 1918/1945“

Prečo je práve táto kniha Tvoja najobľúbenejšia: „Lebo je o vojne.“

Ďalšie jeho odpovede: „Rád čítaš knihy?“ „Nie.“

*poznámka: Zdeněk Ležák: Kronika nacizmu, Komiksový příběh nacizmu od jeho zrodu po pád

„Tato kniha je rozdělena na seriózně psanou textovou a sarkasticky psanou komiksovou část.“ [5]

Otázkou je ako 10 ročný chlapec pochopí sarkazmus autora v knihe Kronika nacizmu a či ho vôbec pochopí. V žiadnej inej triede, a ani v žiadnom inom meste deti od 9 rokov nenapísali ani raz ako svoju obľúbenú knihu, knihu o vojne.

Na základe týchto informácií nie je možné jednoznačne tvrdiť, že správanie, zameranie žiakov, môže byť patologické. Vo všeobecnosti majú chlapci radi vojakov, vojenskú techniku, fascinujú ich vojny. Samotná

kniha, ak je voľnopredajná, mala by poskytovať k udalostiam potrebný výklad. Mala by informácie uvádzať do správnej roviny. Primárnu úlohu sprevádzať dieťa literatúrou má rodič.

Hovoriť by mali deti o tom, čo prečítali v škole, ak už nie doma.

Vieme čo naše deti skutočne čítajú? Vedia to ich pani učiteľky? A majú to vedieť? Ak si knihovník po workshope prečíta vyplnené dotazníky a objaví niečo, čo nie je obvyklé, je vhodné informovať pedagóga, aby deti vo svojej triede a ich názory mohol poznať viac?

Z iného dotazníka sme zistili, že chlapec možno potrebuje okuliare alebo má iný zdravotný problém. Na otázku:

„Ak nechodím do knižnice – tak prečo“ a „Ak nečítam, tak prečo?“ Dvakrát rukou dopísal: „Keď čítam bolí ma hlava.“

Z dotazníkov, ktoré sme položili seniorkám, sme opakovane zistili, že v Nitre aj v Trnave majú záujem o sériu workshopov s 3D modelovaním alebo hravým programovaním. Vnímajú to ako tréning svojich zručností. Z odpovedí respondentov a nielen knihovníkov na workshope, ale aj študentov strednej školy, pedagógov a rodičov na teambuildingových aktivitách je zrejmé, že ich najviac zaujala aktivita vypaľovania do dreva. Vypaľovaním do dreva pripravujeme náštevnikov aj na spájkovanie a výrobu blikáča. Je to pre účastníkov cvičenie vlastnej trpezlivosti a zároveň vynikajúci čas na vlastný relax a psychohygienu.

Potvrdilo sa i to, že všetci už od šiestich rokov, chcú tvoriť v hmotnom svete. Svojím výtvorom niekomu urobiť radosť. Výrobkom z 3D tlačiarne, vlastnou menovkou, srdiečkom z lásky vo forme blikáča alebo kreatívnym tvorením do dreva.

Knihovníkov vo veku od 32 do 56 rokov na dvojdnovom školení z ponúknutých aktivít potešilo aj farebné programovanie a vytvorenie kreatívneho príbehu s Ozobotom a micro:bit gitara. Zároveň knihovníci mali záujem o viac ukážok možností modelovania s rozmermi. Nás teší to, že to všetci zvládli.

A čo sa im páči... :

- ... , že organizujeme detské tábory. Knihovníci mali otázku, či by sme mohli aktivity realizovať na táboroch v knižniciach po celom Slovensku.
- ... , že si mohli všetko aj prakticky vyskúšať.
- ... , že absolvovali poučné, ale aj zábavné školenie. Skutočne bolo veľa smiechu a radosti pri rôznych aktivitách.

Niektorí skonštatovali, že v prvý deň mali veľa informácií naraz. Boli ale radi, že z každého niečo vedia. Všetci v záverečnom dotazníku uviedli, že chcú robiť workshopy vo svojich knižniciach. Limitujú ich ale priestorové problémy a nedostatok notebookov alebo stolových počítačov.

Informatik z knižnice najskôr nejavil záujem o aktivity workshopu. Na druhý deň hľadal všetky možnosti, kde sa to dá kúpiť (t. j. veci potrebné pre realizáciu workshopov). Pomáhal kolegyniam knihovníckam orientovať sa v programovaní.

Kolegovia knihovníci hodnotili školiace workshopy ako zábavné a poučné. Niektorí navrhovali venovať viac času jednotlivým činnostiam. Časť prítomných by sa však začala nudiť. Z tohto dôvodu sme poprosili zdátnejších kolegov, aby individuálne precvičili niektoré okruhy podľa požiadaviek.

Aj pani učiteľky vyplňajú dotazník, ale aj mamičky, ktoré prichádzali na workshop v domácom vzdelávaní do Levoče so svojimi deťmi, len na základe plagátov v meste. Okrem otázok, ktoré zneli: „Páčil sa Vám dnešný workshop s deťmi? Boli ste už predtým s deťmi na podujatí v knižnici?“, odpovedali aj na otázku: „Ak sa Vám dnešný workshop páčil, čo sa Vám najviac páčilo?“. „Okrem prezentácie, výrobkov, výkladu, to, že deti si môžu vyrábať čo chcú. Tvorivosť detí. To, že boli vedené k samostatnému kritickému mysleniu, tvorivosti a rozvoju manuálnych zručností. Povzbudenie detí lektormi, tvorivosť a fantázia žiakov. Zaujímavá a pútavá forma. Deti sa hrovou formou naučili programovať.“ Trnava: „Deti chodia smutné z hodín informatiky a vaše

workshopy menia pohľad aj na predmet Informatika.“

„Kúpime si vypaľovačky. ...“ to je najčastejšie počuť ná veta z úst knihovníkov, pedagógov, ale aj detí.

Na otázku: „Váš názor, ako môžeme deti pritiahnúť do knižnice a k väčšiemu záujmu o čítanie?“. „Vlastným príkladom, prezentáciami kníh, dramatizáciou diel, besedami s autormi, cez rôzne súťaže, hry, workshopmi – takýmito podujatiami v knižnici, workshopy na rôzne témy v knižnici. Na návštevu workshopu v knižnici sa deti tešili a určite sa chcú zúčastniť aj ďalších. Pri tejto príležitosti si chceli vypožičať zaujímavé knihy. Vyučovaním v knižnici, zážitkové čítanie, viac kultúrnych podujatí v knižnici, skupinové čítanie v triede, maľované čítanie, tematické týždne v knižnici, pobyty v knižnici v noci. Robiť takéto workshopy knihovníkov v školách, spopularizovať prácu v knižnici, pretože z niektorých častí miest nenavštívili deti knižnicu ani raz.

Na otázku – „Čo by ste na workshope urobili inak?“ – bolo odpoveďou, že by na workshope radi strávili viac času. Aby jeden workshop trval ešte dlhšie. Prípadne by nemenili nič.

PRÁCA S DEŤMI S PORUCHAMI UČENIA A SPRÁVANIA

„To budú chlapci s poruchami správania, to budete mať ťažší workshop. ...“ Povedala nám pani učiteľka pred workshopom. Chlapci sa skutočne na začiatku rozhovorili mimo tému. Použili sme našu kúzelnú formulu: „Buď rozprávame my – lektori alebo Vy – deti.“ Ak chcú rozprávať deti, my si sadneme a necháme im

... Každým ďalším workshopom sa vaše lektorské zručnosti budú zlepšovať. Nik učený z neba nespadol. Kladte deťom, študentom aj dospelým otázky k preberanej tematike a nechajte ich rozmýšľať. Ukážu vám ďalšie kreatívne odpovede, ktoré ste si doteraz nevedomovali.

Nás prekvapujú odpovede detí pri využití robotov v reálnom živote. Napríklad to, ako dokážu na vyššiu úroveň posunúť vypracovanie úloh pri programovaní Ozobota, Mbota. Zlepšovať naše lektorské zručnosti nám pomáhajú spätné väzby od detí, učiteľov, seniorov, od všetkých návštevníkov.

Pripravte si a prineste si na workshop knihy z vašej knižnice, ak sa týkajú tematiky workshopu alebo sú vhodné pre danú vekovú kategóriu.

Pani učiteľky zo škôl v rôznych mestách Slovenska sa už počas workshopov pýtali, kedy opäť môžu prísť na ďalšie tvorivé podujatie do knižnice. A my ich smelo odporúčame na nami vyškolených knihovníkov v danom meste. Ďakujeme všetkým knihovníkom na Slovensku, ktorí nám podobnými workshopmi pomáhajú rozdávať radosť, ľudskosť a nové informácie zo sveta digitálnych technológií.

viest workshop. Deti zostali úplne potichu. Pracovali veľmi sústredene. Naše prekvapenie prišlo na konci. Jeden chlapec dlho na záver vypisoval dotazník, pani učiteľka sa už ponúkla, že to dokončí za neho. Chlapec nechcel. Chcel všetko vyplniť sám. A tak pani učiteľka začala rozprávať, aké vážne postihnutia majú deti, ktoré sme mali práve na workshope. O tom, ako niektoré z nich „fungujú“ iba vďaka psychiatrickým liekom, ako to deti majú ťažké v rodinách. A aká zostala prekvapená, keď videla ako ich práca bavila, akú pri nej mali radosť.

V časopise Itlib.Informačné technológie a knižnice, číslo 3 – 4/2021 je publikovaný i náš článok s pár odporúčaniami pre úspešný priebeh workshopov. [6] Priznajme si, že môžete si prečítať a vypočítať množstvo pravidiel, ako čo najlepšie lektorovať. Je však nutné v prvom rade nezabudnúť na jednu podstatnú záležitosť. A tou je náš vnútorný hlas, intuícia. „Naučte sa pravidlá, no keď pôjdete lektorovať, na všetko zabudnite. Lektorujte zo srdca. Tak, ako viete len vy. Tak, ako to cítite.“** ...

**pozn. Z knihy Lektorské zručnosti – sprievodca pre začínajúcich lektorov, str. 208 [7]

Použité zdroje:

- [1] Martinus [online]. Martinus: ©2022 [cit. 20.7.2022]. Dostupné z: <https://www.martinus.sk/?ultem=780567>
- [2] Wikipedia [online]. Wikipedia: ©2022 [cit. 20.7.2022]. Dostupné z: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Robot>
- [3] ASIMOV, Isaac, 1950. I, Robot. 1st Edition. New York: Doubleday. 253 pgs. ISBN 10: 0385481497. ISBN 13: 9780385481496.
- [4] Centrum vedecko-technických informácií SR [online]. Centrum vedecko-technických informácií SR: ©2022 [cit. 20.7.2022]. Dostupné z: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/projekty/medzinarodne-projekty/robocoop.html?page_id=27010
- [5] Martinus [online]. Martinus: ©2022 [cit. 20.7.2022]. Dostupné z: <https://www.martinus.sk/?ultem=631965.%20Ot%C3%A1zkou>
- [6] KALUŽÁKOVÁ, Eva, – VAŠKO, Jozef. Tvorivosť a počítačové zručnosti v knižniciach Slovenska. In ITlib.Informačné technológie a knižnice [online]. Bratislava: Centrum vedecko-technických informácií SR, 2021 [20.7.2022], s. 53-60. Dostupné z: <https://itlib.cvtisr.sk/wp-content/uploads/2022/02/8.pdf>
- [7] MIKLOVIČ, Ivana, 2018. Lektorské zručnosti. Sprievodca pre začínajúcich lektorov. Bratislava: GtoG, s.r.o. . 235 s. ISBN 978-80-971420-6-3